12/150 12/16

Մոկիտանոս Պողոսյան
ՍԵՐԵՐԱԿԱՆՆԵՐ
Գառնիի

2004

1050-ԱԿ
45
982

ԽՈԿՈՒՄՆ

ՎԱՐՈՒՑ։

Շարադրեալ՝ Մխիթարայ

Աբբայի մեծի։

Տպագրութեամբ Երիցորդ։

Յամի տան 1810. և՝ ի թուականս
հայոց ռՍԾԹ։

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ։

Ի վանս սրբոյն Ղազարու։

28 14

Սուքիասեանց Պողոսեան
ՍԵՐԵՐԱԿԱՆԱՆ
Աստրախան

4253

Մատենադարան Գրիգորեանց

ԽՈԿԱԴԻՍԿԻ

ՎԱՐՈՒՑ։

Համառօտ գրուածս առաջիկայ, որ անուանեալ է Խոկուսին վարուց, ուսուցանէ իւրաքանչիւր հաւատացեալ անչէն խոչալ զվարս իւր՝ մի ուղղելոյ զպիսալանս գնացից իւրոց։ Յորում և եօրինէի աղօրիւք ցուցանէ զէրպ խօսելոյ ընդ այ, և հայցելոյ 'ի նմանէ զուղղութիւն վարուց, և զնորոգութիւն։ Սակայն ո՛չ բաղում, այլ փոքր ինչ բանի գրեալ եղեն հերպչն խօսելոյ, եթէ զի փոքր խոչացուցին ունի զնորհօք ոչն զամենայն զայս բազմացուցանել։ Մանաւանդ զերբուրդն, ուր ասեն զանազանչ ոչն մերոյ։ Քանզի լեղին, բնէռն, եղեղին պաղն, խոց հոգին, և եօրինն բանչն՝ զրս խօսելս ոչն, և այլ բազում, որչ 'ի ծամու խաչ

չէլու�չէ եղեն, ոչ 'է ամա գրէցան մի
ըսա մոլչ։ Իբր զի որ զայսչափան մաա
դէս բորկեն, հարբ և զինայելան զայ
նոսիկ ինչեին խոչալ։ Եւ ոչ էրեն մեայն
որպէս այս, որ 'է վէր մեոյ հերպի գրեալ
եղեն, այլ առաւել ևս լաւ չափան զսոյն
հարբ խորհել։ Քանզի ըսա իւրաչան
չիւր աւուրց զանազան հերպս խոչման
յօրինեք. և նոչօչ յաւ 'էվէր մեղայ իւ
րոց։ Մանաւանդ որչ յաճայենան
հերբոչ էն 'է խոչմանա, զորս և առցեն
յաճայեն խորհրդոցն, հարօղ էն զայն
ընորհօչ փրչին յընդարչեալ խոչումն 'է
զամ անչին փարաճանել։ Որպէս և զա
ռաջիչայ զայս խոչումն, որ 'էվերայ ան
չիւ փանչ աղմոսայ յօրինեալ եղեն,
հարեն 'որչ զայս 'է գործ ածեն, ըսա
ռուոյ եօրեն փանչն 'է եօրենեալ ներ
գործուելիանա մարմնոելեան զերաբերել
ըսա եօրենալան խորհրդոցն էմաստեց,
զորս ունին։
'Ի վերայ առաջին փանն՝ ռուռեն զմեղ
իւրեանց։ Երչիրորդին՝ զչչան 'է մեղայ։
Երրորդին՝ դնեն զմեղան առաջի քո։
Չորրորդին՝ խնդրեն զհաղարութիւն։

Հին

Հինգերորդին՝ յառաջադրեն ոչ նա
դեղանէլ։ Վեցերորդին՝ խնդրեն զհաւ
տարմունք յառաջադրումն էութեանց։
Եօթներորդին՝ զնորհակալ լինին զքնէ։
Որում, որ փոխօղն է ամ զնորհաց,
դառան մարմնոյն երկրպագումքն՝ է յամ
յաւիտեանս։ Ամեն։

Սաղմոսքն, յորոց վերայ լինի խոհեմն։

1. Լսացի, թէ պատմեցիս ինձ էն զմեղս իմ. և դու թողցես զնմա ամպարշտութիւնս մեղաց իմոց։ սաղմոս։ 31. 5։

2. Զանօրէնութիւս իմ ես ինձէն գիտեմ. և մեղք իմ առաջի իմ են յամ ժամ։ սաղմոս. 50. 5։

3. Ծակեցին զձեռս իմ և զոտս իմ. և թուեցին զամ ոսկերս իմ. նոքա հայեցան և տեսին զիս։ սաղմոս. 21. 17։

4. Տո՛ւ ասծ մեր ստացո՛ր զմեզ. զի բաց՝ի քէն զայլ ոք ո՛չ գիտեմք. և զանուն քո անուանեմք զօրք հանապազ։ Եսայ. 26. 12.

5. Երդուա՛յ և հաստատեցի, զի պահեցիս զամենայն իրաւունս արդարութեան քոյ։ սաղմոս. 118. 106.

6. Օգնեա՛ ինձ ըստ բանի քում. և կեցո՛ զիս. և մի՛ յամօթ առներ

ներ զիս 'ի յուսոյ իմմէ : սաղ-
մոս. 118. 116:

7. Առաքեաց ՀԾ զողորմութիւն
և զճշմարտուն իւր. և փրկեաց
զանձն իմ 'ի միջոյ գազանաց.
զի նենջէի ես խռովեալ: սաղմոս.
56. 4:

Խրատ, թէ ինչ պարտ է 'ի գործ ածել զհոգևոր ՝ի՛ր թիս զայս։

Յառաջեան զառնելն չո զաղօնս զայս՝ զէորս ինչ պարտ է չէզ առնել։ Նախ՝ 'ի քաց հանել 'ի մաց չոց զամ խորհուրդ աշխարհական, և 'ի արտաքս չուանն հեռ առնել զամ եղէ անհաստատ և անիարգ։ և ծուռ դնել հանգստեանէ, հեռ 'ի ճայնէ և յաղաղակէ մարդեան։ Երիրորդ՝ ուղղել զրեպաւորութիւնդ առնել զայս վա սերոյն աց մեայն, և ոչ վա այլ երբ։ Երրորդ՝ պարտ է 'ի յամ ասն աղմուկն մեր դնել, և խուսալ զբան նոցն պանն, և ապա ասել զաղօնն։ զի օր ըստ օրէ խուսալով զսաղմոսն զայն, զպանաստան չաղչրուն՝ և զբարի խուսմունս էարբա յօրինել չէզ ինչնին զնորհօչ ՝ն՝ երեն էաշ մեցիս։ Չորրորդ պարտ է զիաչերուն

գն հանդէպ աչաց չոգ ունել. զի հայէ-
ցեալ 'ի նոա՝ ցաւարէացես զաղօթսդ։ Եւ-
մեր չէիցէ հնար ունել առաջի աչաց չոգ
զխաչելեալն, 'ի մարմն չուտ պատկերաա-
հերպեացես զայն եւ մի հետ արասցես
'ի մարց չոգ, մինչեւ ձգարեացես զա-
զօթսդ 'ի գուռս գն եւ 'ի պարտիս ամե-
նօրհնեալ հուսոյն մարիամայ. որոյ բաշ-
խեսութիւնն անհուն լիցի 'ի յաճ
հաւատարիմ միակրօնից. ամէն։ Բայց
նախ 'ի բերան առնուլ պարտիս զսուս-
եւ ապա կարացես կարդալ զաղօթս ըստ
վերոգրեալ կերպին։

Խաչելութիւն Տէր մերոյ։

Անուն հօր և որդ-
ւոյ և հոգւոյն սրբ-
ոյ Ամէն։

Սաղմոս.

1. Գասցի թէ պատմեցից ինչ-
ձէն զմեղս իմ. և դու թողցես
զանմ ամբարշտութիւնս մեղաց
իմոց։

Ապա նոր՝ զմեղս քո, և՝ թէ մեր
ասա. և՝ չեպոյ ասա։

Զի մաքրագոյն լիցես հոգւոյ
իմոյ յիսուս. ահաւասիկ կամ

առաջի քոյ, և ոչ կարեմ հայիլ
'ի քեզ. զի մեղք իմ կուրացու-
ցանեն զաչս իմ: Եւ երանի՜ թէ
կարէի գիտել զկուրուն իմ, որով
և ցաւէի միշտ, և ինձ դեղ առ-
նուի զարեան քրտունսն քո, զոր
հեղեր վա՜ իմ: Զի նոքօք աչք իմ
տեսանէին զիս, թէ ո՞պ և քանի
մոլուլթ՚ ծառայեալ եմ մարմնոյ,
աշխարհի, և սատանայի: Եւ
ապա տեսանել զքեզ, թէ ո՞րպէս
և ո՞րչափ սիրով, և կրիւք չար
չարանաց և ցաւոց ծառայեալ ես
ինձ: Բայց կուրացեալ եմ, և ոչ
կարեմ ճանաչել զիս: Արդ՝ հայ-
եաց յիս այցելու փրկիչ և տո՛ւր
ինձ դեղ աչաց իմոց դնել զարեան
քրտունս քո. որով տեսից զմեղս
իմ, և այլ ոչ ևս ննջեցից 'ի մահ
մեղաց: Մի՛ թողուր զիս ա՜ր, որ
կարօղդ ես, զի վասն սիրոյ իմոյ
յաղօթս կացեր առ հայր՚իլեառն
ձիլթենեաց, և առ 'ի ցաւոցդ վա՜
մեղաց իմոց հոսեցեր զքրտունս
արեան: Արդ՝ աղօթիւք քո աղ-
ժա-

ժանացո՛ զնս. և քրտամբ քով պայծառացո՛ զաչս հողւոյ իմոյ, զի տեսից զմեղս իմ: Եւ թէպէտ անօրէնութիւնք իմ բազում են, և ոչ թոյլ տան, զի զնամ մեղս իմ տեսից, զորս գործեցի այսօր: Սակայն գթութիւն քո անչափ է, և ոչ գարշիս յումեքէ: Վա՜ որոյ համարձակեալ մաղթեմ, տո՛ւր ինձ գոնեայ զայնքան լոյս՝ զի իսկայ՝ ճանաչեցից զնս կոյր, և ունօղ ամ մոլութիւն: Զի դու ՝որ իմ ո՛չ զհիւանդս, այլ զճանաչօղս հիւանդութիւն իւրեանց բժշկես: Ո՛չ զկոյրս, այլ զգիտօղս կուրութիւն իւրեանց լուսաւորես: Ո՛չ զմեռեալս, այլ զտեսօղս մեռելութիւն իւրեանց յարուցանես: Ո՛չ զյիմարս, այլ զճանաչօղս յիմարութեան իւրեանց իմաստուն առնես: Ո՛չ զմեղաւո՛ր, այլ զիմացօղս մեղաց իւրեանց արդարացուցանես. և արժանի առնես ամենամեծ փառաց քոց, որ ես օրհնեալ ընդ հօր և սուրբ

Հոգւոյդ, 'ի յաւիտեանս.
ամէն:

Սաղմոս:

2. Օ անօրէնութիւն իմ ես ինձէն դիտեմ, և մեղք իմ առաջի իմ են յամ ժամ:

Ապա զղջա՛ 'ի վերայ մեղայ հոց, վասն որոյ յոգ հոգ, և ապա ասա՛:

ՆՊ իմ և ահ իմ. եթէ ոչ էիր տուեալ ինձ երկրորդ տախտակ նաւաքեկութեան իմոյ զղջումն, վաղուանս ընկղմեալ էի 'ի խորս դժոխոց: Եւ այժմ ճշմարտիւ դիտեմ. զի ալէկոծեալ եմ 'ի մէջ մեղաց, և հարեալ կուրութեամբ, զի ոչ գիտեմ թէ ո՞ւր, կամ յո՞րժամ բեկեալ է հոգի իմ մեղօք. և ուստի՞ շնչեալ է մրրիկն անօրէնութեան իմոյ: Արդ զղջամ յամ մեղաց իմոց. զորս մինչև ցայժմ

արարի։ Զղջամ եւ յայնց մեղաց՝ զորս պատրաստ էի գործել՝ եթէ պատահէր։ Զղջամ եւ յայնց մեղաց, զորս գործեցի եւ մոռացայ։ Զղջամ եւ յայնց մեղաց, զորս ոչ գիտէի թէ այնպիսիքն էին մեղք եւ արարի։ Զղջամ եւ յայնց մեղաց, զորս առաքինութիւն կարծեալ գործեցի, եւ այնք էին մեղք մեծամեծք։ Զղջամ եւ յայնց մեղաց, զորս ի գործս բարիս խառնեալ գործեցի, եւ նոքօք զշնորհս քո, եւ զվարձն իմ ընդունայն աւարարի։ Եւ մանաւանդ վա՜յ յարակայ մոլութեան իմոյ, որ է անհոգութիւն, առաւել զղջամ։ Քանզի եթէ զայլ մեղս երբեմն երբեմն արարի, բայց զանհոգութիւն մեղս հանապազ ունիմ, որ է արմատ ամենայն մոլութեանց։ Եւ մանաւանդ զոյն ցաւ է ինձ յաղագս կուրութեան իմոյ, որով ոչ ճանաչեմ զիրաւունս առութիւնս իմ։ Վա՜յ ինձ, վա՜յ ինձ. զի որքան կէտ անցեալ է 'ի կենաց իմոց, այնքանիցս կորուսեալ

սեալ եմ զարքայութիւն քո ՝ի՞ բ. քանզի դու միշտ պատրաստ էիր տալ, բայց ես ոչ կամեցայ ընդունել։ Եւ ո՛րքան բոպէ անցեալ է ՝ի վե՞ իմ, այնքանիցս եկեալ ես սիրով առիս, և ես մերժեալ եմ նախատանօք զփեսայդ հոգւոյ իմոյ քա։ Գիտեմ, գիտեմ, և իբաւէ գիտեմ, զի եթէ լինէր այլ ոք, ո՛չևս յաւելոյր գալ առ իս, թէ և կոչէի. բայց դու, որոյ ողորմութեդ ոչ գոյ թիւ, դաս առիս, վա՞ զի առաւել կարօղ ես դու ողորմիլ, քան թէ ես մեղանչել։

Սաղմոս։

3. Ո՛ակեցին զձեռս իմ, և զոտս իմ, և թուեցին զամ ոսկերս իմ. նք հայեցան և տեսին զիս։

Աստ զէր զմեզ ամ հանդէպ լաբլարաց
նացն ամէն. և ասա:

Ոչ բարեդուլթ ամ իմ յա, 'ի քաղցրադեմ երեսդ, և 'ի վերաւորեալ մարմնդ նայեցեալ դողամ և սարսափիմ, երբ դնեմ զմեզս իմ առաջի աչաց քոց: Քանզի իսկապէս տեսանեմ զիս միայն սպանող, և հեղող արեան քոյ սրբոյ. զի վա՜ մեղայ իմոց վերաւորեցար: Ուստի ինձ այսպէս թո՛ւի թէ դուք միշտ դանդատիս զինէն առ հայր քո և ասես. սա՛ ծակեաց ըղձեռս իմ, և 'ի հող մահու իջոյց զիս: Եւ երաւի է այս զի մեղօք իմովք բևեռեցի զքեզ 'ի խաչ և թաղուցանելով զմեզս իմ, 'ի գերեզման և 'ի ստորերս մահու է ջուցի զքեզ, ո՛չ ոչ հրէայքն՝ այլ առաւել քան զնա՜: Քանզի նոքա զմահկանացու մարմին քո սպանին. իսկ ես ձեռնարկի սպանանել մեղօք, զանմահ և զիսառաւոր:

ւոր։ Նք անգիտութիւն արարին, զի ոչ էիր ծանուցեալ նոյ, իսկ ես ճանաչեալ զնորդ իմ, և հաւատացեալ զքեզ ամ իմ, և զպարգևս բաղումս ընկալեալ 'ի քէն, 'ի վերայսր ամի մեղօք իմովք վերստին 'ի խաչ հանի զքեզ։ Նք միանդամ սպանին զքեզ. իսկ ես զամ աւուրս կենաց իմոց՝ յամ ժամ։ Նք սխալեալ կարծեօք համարէին, թէ սպանանելով զքեզ կարեն կեալ ըստ մարմնոյ. իսկ ես ստուգագոյն գիտացեալ թէ երբ մեղօք իմովք սպանանեմ զքեզ, ոչ ևս կարեմ ունել զկեանս, թէ ըստ հոգւոյ, և թէ ըստ մարմնոյ։ Արդ՝ եթէ նք, որոց մեղքն սաստկաւք էին քան զիմս, ըստ մարմնոյ, և ըստ հոգւոյ դատապրտեցան, զինչ լինելոց է ինձ, որ առաւել քան զնա անօրինեցայ։ Զի եթէ վասն յուդայի ասացեր, որ մատնեացն զիս, նմա մեծ մեղք են, զինչ ասելոց ես ինձ. որ առաւել քան զնա ամպարշտեցայ։ Քանզի յու-

դա

դա էառ զարծաթ 'ի հրէից, և մատնեաց զքեզ, իսկ ես ոչինչ առեալ 'ի սատանայէ, մատնեցի զքեզ ախտացեալ կամաց իմոց վերաոին 'ի խաչ հանել՝ և ես չարաչար մեղօք։ Ն՚ք երբ եկին ը՚ մատնողին ըմբռնել զքեզ, զձեռս քո կապեցին, զի մի՛ և զբժշկեսցես զցաւս մարմնոյ նոց. իսկ ես յուսահատութի՚ և անզգամութի՚ իմով, կապեցի զձեռս ողորմութե՚ քոյ՝ զի մի՛և կարասցես ողորմիլ ինձ։ Ն՚ք միանգամ աղաղակեցին վասն քոյ թէ չիք մեր թագաւոր բաց 'ի կայսերէ։ իսկ ես միշտ կատարելով զկամս իմ ասացի, ոչ գոյ ինձ թագաւոր բաց 'ի կայսերէ կամաց իմոց։ Ն՚ք ասացին պէտ զատոսի եթէ արձակես զյս՝, չես բարեկամ կայսեր. իսկ ես ասացի մտաց իմոց, եթէ արձակես զյս՝ սիրով և ոչ սպանանես մեղօք, չես բարեկամ մարմնոյ, ՝ի՚, և սատանայի, և չար կամաց իմոց, որ է ծառայ սոցա։ Ն՚ք աղաղակէին

կէին առ պիղատոս բարձ 'ի մէնջ
բարձ 'ի մէնջ. իսկ ես ոչ ուամբ
ասացի, այլ ինձէն զոր դ բարձի
'ի մտաց իմոց, ոչ յիշելով միշտ
զանուն քո սբ՝ և ոչ 'ի մտի ու-
նելով զսէր քո: Նք մերկացուցին
զմարմնաւոր հանդերձն քոյանձնէ
քումն. իսկ ես զերկնային փառան
ածուլթե քոյ մերկացուցանել կա-
մեցայ, պակասեցուցանելով ըզ-
փառս քո վասն փառաց իմոց, և
յափշտակելով զպատիւն ածու-
լթե քոյ, վա՜ պատուոյն իմոյ, և
ոչ թէ աղուցի քեզ զհանդերձ
նախատանաց, հպարտամոլ, և
ամբարտաւան ինքնահաւանուլթբ
իմով: Նք ետուն զեղէգն նախ 'ի
ձեռս քո, և յետոյ առեալ 'ի ձե-
ռանէդ ձաղկեցին զքեզ. իսկ ես
ոչ բնաւ ետու զկամս իմ 'ի ձեռս
քո, այլ միշտ կամապաշտուլթբ
իմով ձաղկեցի զքեզ: Նոքա ձե-
ռօք ապտակեցին զքեզ երբ խօ-
սեցար ընդ նս՝ զբանն կենաց. իսկ
ես ոչ հնազանդելով հրամանի
քում,

քում, ապուակեցի զՍԾայինս երեսս
քո, և զինչ լինելոց է ինձ, եթէ
ասասցես և ինձ, ոչ նց ասաս
ցեր, եթէ չար ինչ խօսեցայ,
վկայեա՛ վա՛ չարին. իսկ եթէ հրաշ
մանն իմ ոչ է չար, ՀԷՐ հարկա՛
նեա անհնազանդութիւնքդ, և լրբա
ցեալ տրտնջմամբ քով: Նոքա
զզանազան և զպէսպէս տանջանս
մարմնաւորս եռուն քեզ զոր մի
միայն. բայց ես զզանազան անօ
րէութիւնս, և զպէսպէս մոլութիւնս
սրարի ինձ զէն և նետ, և նոքօք
տանջեցի զքեզ զՍմ աւուրս կե
նաց իմոց: Եւ եթէ 'ի թիւ՛ ար
կանել կամք եղիցին ինձ, յաւե
լանան մեղք իմ բիւրապատիկ քան
զտանջանս 'ի նոցանէ տուեալս՝
զորս ընկալար 'ի քեզ, զի նոքօք
սրասցես զիս քեզ. և զքեզ ինձ:
Բայց ես ապերախտ դատայ առաջի
ամենամեծ ՀՐուութեդ. և ոչ մնաց
ինձ այլ բան խօսիլ, բայց միայն
թէ մեղայ ՀՐ, մեղայ. ողորմեա՛
ինձ վա՛ անուանն քոյ սքեայ: Զի մե
ծաւ

ծագոյն է ողորմութիւն քո քան զաս-
նօրէնութիւս իմ. և անհուն է լոյս
դթութիւն քոյ քան զկուրութիւնն
իմ: Ա՛ռ որոյ լուսաւորեա՛ զհոգի
իմ, և դարձո՛ զիս յինէն առ քեզ.
և այլմի՛ և ես թողցես զիս դառնալ
առ իս, զի մի՛ մեռայց. այլ կեա՛
ցիս 'ի փառս քո. և օրհնեցիս
զքեզ 'ի յամենայն յաւիտեանս.
Ամէն:

Սաղմոս:

4. Տ՛ր ասա՛ մեր ստացի՛ր զմեզ. զի
քաց 'ի քէն զայլ ոք ո՛չ գիտեմք.
և զանուն քո անուանեմք զօրհաս-
նապաղ:

Ապա խնդրեա՛ զհաղորութիւն 'ի ※ն.
և ասա՛:

Տ՛ր իմ յա՛ քա՛, ահաւասիկ ընկղ-
մեալ եմ ես 'ի խորս չարեաց. և
խնդրեմ ինձ փրկիչ: Ա՛ռ ո՛վ դէ
մեցիս, եթէ ո՛չ առքեզ. զի միայն

անուն քո է Ճշմարիտ փրկիչ Տի-
որ վա՜ անուն՝ան քոյ փրկես. և ո՛չ
վասն իմոց արդեանց։ Արդ՝ խնդ-
բեմ՝ ի քէն, զի հաշտեացիս ընդիս,
և փրկեսցես զիս. և մասնակից
սեղանոյ սիրոյ քոյ արասցես։
Գիտեմ՝ ար, գիտեմ, զի ո՛չ եմ
արժանի. սակայն ունիմ ինձ միջ-
նորդ զերանուհի կոյսն մարիամ։
Զի թէպէտ հպարտութիւնն իմ
զքեզ՝ ի խաչի էր բևեռեալ. սա-
կայն խոնարհադոյն մայրն քո մա-
րիամ մերձ էր նոյն խաչին. զի
միջնորդ լեցի վա՜ իմ։ Եւ թէպէտ
անկարդ փափաք և անսանձ իղձն
իմ վերաւորեցին զքեզ. բայց ող-
ջախոհն յովհաննէս մերձ էր առ-
քեզ, զի քարեխօս լեցի վա՜ իմ։
Եւ թէպէտ անկարդ սէրն՝ և
յոգնաթիւ՝ մոլութիւք իմ խոցե-
ցին զկողն քո. սակայն ջերմեռան-
դադոյն մագդաղենացին մեծաս-
սիրով էր փարեալ առ պատուա՜ն-
դանի խաչիդ, զի միջնորդեսցէ
վա՜ իմ։ Եւ թէպէտ թերեհաւա-

տուլթիւնն իմ 'ի ցաւս և 'ի նաղ-
խատինս էարկ զքեզ. բայց մե-
ծահաւատ աւազակն 'ի մէջ նոյն
նախատանացդ հաւատաց 'ի քեզ,
և դաւանեցաւ զքեզ տէր և փրկիչ:
Արդ՝ խնդրեմ 'ի քէն տէր. զի մինչ
նորդութեամբ սոցին տացես ինձ
զշնորհս առաքինութեց այսոցիկ
չորից. այսինքն է խոնարհութե-
ողջախոհութե. սիրոյ. և հաւա-
տոյ. զի սոքօք լեցի հնար հաշտու-
թե քոյ ընդ իս: Տո՛ւր ինձ զխո-
նարհութի. և զողջախոհութի:
զի խոնարհութիւնն լեցի մայր և
պահապան ողջախոհութե, ոչ
կոյսն՝ յովհաննու: Եւ ողջախո-
հութին սնուցիչ և ծառայօղ խո-
նարհութե. ոչ յովհաննէս՝ կու-
սին: Եւ տո՛ւր ինձ զսէր ջերմե-
ռանդն. զի միշտ փարեցայց զչարչ-
չարանօք քո՝ և զխաչիւ. ոչ մաղ-
դաղենացին: Եւ տո՛ւր ինձ զբո-
լոր և զտեսակաւորեալ հաւատ.
զի միայն զսէրս յիշման քոյ խնդրե-
ցից. ոչ զաւազակն: և խաչակից

եղեալ քեզ և կցորդ չարչարանաց
քոյ . լուսայց զամենօրհնեալ
բանն քո , այսօր ընդ իս իցես
'ի դրախտին . և փառաւորեցից
զքեզ միշտ ընդ հօր՝ և ընդ սո-
հոգւոյդ 'ի յաւիտեանս .
Ամէն :

Սաղմոս :

5, Արդու

այ և հաստատեցի ,
զի պահեցից զամ իրաւունս ար-
դարութեան քոյ .

Ասա յառաջադրեա , ընդ ո՛չ բնաւ
երբեք մեղանչեցիս յայսմ հեպե :
և ասա՛ :

Ով բարեգութ ոճ իմ յա՛ քաղց-
րութեան անճառելի : Ահաւասիկ
զանհուն բարեգթութեան քո ճա-
նաչելով՝ յառաջադրեմ հոգւով
և մտօք մի՛ և ս մեղանչել ընդդէմ
մեծ վայելչութեան ահաւոր ոճրու-
թեան քոյ : քանզի թողուլն զքեզ՝ է
կորն-

կորնչել։ Վա՜յ զի այնչափ բարի ես դու, մինչ զի 'ի բացեայ եղեալքն 'ի քէն ոչինչ կերպիւ՞ կարեն լինել բարի։ Զի դու ես բարութիւն բարութեց. և որ ոք ոչ ունի ըզքեզ, ո՛չ ունի զկեանս. և ո՛չ կարէ դալ առ քեզ։ Վասն որոյ կամիմ յայսմ հետէ մանաւանդ մեռանիլ՝ քանզի մեղանչել։ Քանզի ո՛չ դիտեմ ստուգիւ՞ թէ միւսանգամ կարացիս գտանել զայսպիսի ժամ զղջման և հաշտութեան ընդ քեզ։ Որովհետև բազումք մեղանչեցին՝ և ասացին՝ զղջացուք յետոյ. բայց թեալ կենաց նոցին կտրեալ, 'ի գեհենանն անշէջ դտին զանձինս իւրեանց և ո՛չ բնաւ հասին զղջման։ Արդ՝ մտածելով ես զայսպիսի անցս հոգւոց բազմաց՝ յանձն առնում յայսմ հետէ 'ի մտի իմում պահել միշտ զյառաջադրութիւնս զայս, զոր ասարի. և փոխանակ մեղաց իմոց՝ յորոց զղջացայ. զառաքինութիւնս հակառակս նոցին գործել։ Այսինքն՝ փոխանակ

հպարտ

հպարտուեաս զխոնարհութիւն. փոխանակ արտնջմանս՝ զհամբերութիւն. փոխանակ հեշտասիրութեան սիրել զցաւս. փոխանակ փառասիրութեան սիրել զնախատինս. և փոխանակ անհնազանդութեան զենուլ զկամս յօժարական հնազանդութեամբ հնազանդելով կամաց քոց։ Զի դու որ իմ յա՛ եղեր ճանապարհ մեր չարչարանօք խաչի քոյ. Ը՛ որ յառաջադրեմ հետևիլ այսուհետև։ Եւ դու ես ճշմարտութիւն մեր բանիւ հրամանի քոյ. զոր ուխտեմ այսուհետև հաւատալև պահել. թէպէտ և 'ի պատճառս նո՛ր հասցեն ինձ ամ թշուառութի և մահ։ Եւ դու ես կեանք մեր՝ կենսատու մահուամբ քով, և աղբերաւ կողն քոյ. յորմէ բղխեցաւ ջուր՝ զի եղէց մեռեալ 'ի կոմանէ մեղաց. բղխեցաւ և արիւն, զի կենդանի մնացից 'ի քեզ. և օրհնեցից զանուն քո սո՛ 'ի յամ յաւիտեանս. Ամէն։

Սաղմոս :

6. Օգնեա՛ ինձ ըստ բանի քում. և կեցո՛ զիս. և մի՛ յամօթ առներ զիս 'ի յուսոյ իմմէ :

Ասա՛ խնդրեա՛ 'ի տնէ. զի հաստատուն պահեսցէ զչէզ 'ի յառաջադրութենէ չոմ. և ասա՛ :

Ամենակարող և բարեգութ յոդ. ասացեր, որ խնդրէ, առնու. և որ հայցէ, գտանէ: Արդ՝ խնդրեմ 'ի քէն զշնորհ քո սքբ : և հայցեմ զդթութիւն քո անհուն. զի օգնեսցես ինձ, և պահեսցես զիս հաստատուն 'ի յառաջադրութիւնս իմում: Քանզի ընդ վայր է խորշիլն իմ 'իմեղայ, եթէ ոչ դու պահեսցես : Ոչինչ է յառաջադրութիւն իմ, եթէ ոչ նախախնամեսցես : Անօգուտ է աղաղակն իմ, եթէ ոչ ողորմեսցիս : Եւ 'ի զուր է վաստակն իմ, եթէ ոչ շնորհեսցես :

ցես։ Վայրապար է ուխտելն իմ, եթէ ոչ պահպանիցես։ Եւ վարկ-
պարագն իմն է ընթանալն իմ, եթէ դու ոչ ձգեսցես զիս առ քեզ։
Քանզի առանց քեզ ոչինչ կարեմ առնել. և քեւ ամի կարող եմ։
Իսկ ինձ զմեղս միայն կարեմ առ-
նել. և բարեաց ամի անկարող եմ։
Արդ՝ առ ո՞վ դիմեցից, եթէ ոչ 'ի քեզ. և զո՞վ ոք բերիցս առ քեզ
մինչեւ որդ, եթէ ոչ զմայր քո. և
զարիւն քո սբ։ Զի օգնութիւնն
ինձ 'ի ամենէ իմոմ եկեսցէ՝ որ արար
զերկինս, այսինքն զբարձրանալն
քո 'ի խաչ. և արար զերկիր, այ-
սինքն զկոյսն Մարիամ 'ի յերկրէ։
Վ՚որոյ հայեաց 'ի յարիւն քո սբ.
և 'ի մայր քո. և ապա հայեաց
յիս. և մի հայիր 'ի ծանրութիւն
մեղաց իմոց, այլ 'ի մեծութիւն
արեան քոյ, և մօր քոյ։ Եւ եթէ
կամիս կշռել զմեղս իմ, կշռեա՛
խաչիւ՛ քով. զի նա է կշիռ արդա-
րութեան. դիր զմեղս իմ 'ի մի
կողմն, և 'ի միւս կողմն զարդիւնա

մօր քոյ, և զարիւն քո սբ. և տես
եթէ մեղք իմ ծանրագոյն են քան
զնա, դատապարտեա՛ զիս. իսկ
եթէ արիւն քո և արդիւնք մօր
քոյ մեծագոյն և ծանրագոյն են քա-
զմեղս իմ, օգնեա՛ ինձ, և պահեա՛
զիս 'ի յառաջադրութեան իմում
հաստատուն 'ի յաւիտեան: Քան
զի ես ոչ մարդ յառաջադրեմ որ
կարէ ստիլ. բայց դու ոչ զնոծ
հաստատուն պահես. որով մնայ
'ի յաւիտեան, և ո՛չ կարէ ստիլ:
Զի ուր ձեռն քո է, անդ է ա-
զատութիւն: Իսկ անդ մահ և դէ-
հեան, ուր ոչ է պահպանութիւն
քո: Զի դու միայն ես կարող.
և առանց քեզ ամ կարողութիւն
սուտ: Վասն որոյ արա՛, զի քեզ
արարիցս զամ դոր կամիս. և քեզ
կեցիցս 'ի յաւիտեան. և շնորհիւ
քով փառաւորեցիցս զքեզ 'ի յամ
յաւիտեանս, Ամէն:

Սաղ-

Սաղմոս:

7. Գոռաքեաց ՝ի ձեզ զողորմութիւն և զշնորհաւորութիւն իւր. և փրկեաց զանձն իմ 'ի միջոյ գազանաց. զի ննջէի ես խռովեալ:

Ասա պարպէս շնորհակալ լինել զայ ամենայն երախտիքեաց Նորին. և ասել:

Շնորհաւոր և առատաձեռն յա՛ շնորհակալեմ զքէն վասն ամենայն զոր շնորհեցեր մինչև ցայժմ աշնարժան անձին իմում: Քանզի եթէ ոչ էիր առաքեալ զողորմութիւն քո առիս, ո՛չ կարէի հասանիլ 'ի ժամս յայս զղջման, այլ ըստ արդար դատաստանի ՝ի ձեզ մաղու ես ընկղմեալէի 'ի խորս դժոխոց: Եւ ես շնորհակալ եմ, զի եռուր ինձ զշնորհ զղջման, զի թողցես առ իս ընդ ողորմութիւն քում և զշնորհաւորութիւն

թեն քո. ոչ զի փրկեսցեն զանձն
իմ 'ի մէջոյ գազանաց, այս ինքն
'ի սատանայէ, 'ի մարմնոյ, և
յաշխարհէ: Քանզի 'ի մէջ սոցա
մեղօք իմովք ննջեցէի ես՝ և խղճիւ
մտաց իմոց խռովեալ: Վասն որոյ
դոհանամ զքէն տէր յա. զի ոչ 'ի
բաց թողեր զիս. այլ նախ զողորմ
մութիւն քո առաքեցեր առիս.
զի նա ընդիս գոլով՝ ոչ պատու
հասեցայ 'ի դալն ճշմարտութեդ:
Զ՚ինչ լինէր ինձ եթէ ճշմարտու
թիւ քով դատապարտէիր զիս.
մինթէ կարէ՞ր ոք զձեռն քո արգե
լուլ. և մի թէ ոչ էի արժանի դա
տապարտութեան: Արդարև ար
ժանի էի, բայց դու զողորմութիւն
քո յաւելեր առիս. և ոչ պահեցեր
ոխս 'ի յաւիտեան: Ո՞վ կեանք յա, զի՞նչ տեսեր յիս, որ արարեր ինձ
զայս, մի թէ զանօրէնութիւն իմ
արդարութիւն համարեցար. քաւ
լեցի քեզ այս. զի դու միայն բա
րի. և ամ մարդ սուտ: Արդ՝ ոչ
մնացեալէր յիս բարի՝ զոր տեսեալ
ողորմ

ողորմեցար, բայց միայն զայս տե-
սեր, զի անգին արիւն քո սքՀ՝ ե-
ղեալէ գին հոգւոյ իմոյ։ Վայ ինձ
վայ ինձ, թէ ո՛չ ոչ պայթի սիրտ
իմ հեղուով զարտասուս. և ոչ
նուազի հոգի իմ սիրով քով՝ երբ
յիշեմ զանհուն բարերարութիւն
քո առիս։ Զի նախ՝ յոչնչէ ա-
րարեր զիս. և լուսով բանակա-
նութեամբ զարդարեցեր. և զհրեշ-
տակ քո սուրբ 'ի պահպանութիւն
անձին իմոյ կարգեցեր։ Եւ զկնի
ապականութեամբ ընութեան մարդ-
կան վերստին ստեղծեր զիս՝ մկրբ-
տութեամբ աւազանին։ Եւ 'ի վերայ
այսր ամի՝ ետուր ինձ քաղցելոյս
կերակուր զմարմին քո. և ծարա-
ւելոյս զարիւն քո. որոց ընդ հա-
կառակն մեղք իմ տոՀեալ էին քեզ
'ի կերակուր զլեղի, և 'ի ծարաւ
քո արբուցեալ էին քեզ զքացախ։
Ո՞վ բարեգութ յա՛. որպիսի փո-
խարէն է այս՝ զոր հատուցեալես
ինձ։ Իրաւի դու միայն իսկապէս
կատարեցեր, և կատարես զպա-
տուէր

տուՀեր քո զոր ասացեր , բարի՛ արարեք ատելեաց ձերոց . զի դու միշտ առնես զայս : Քանզի ես զկնի այսչափ բարութեանց քոց , զոր արարեր ինձ , ատեցի զքեզ՝ մեղանչելով . և դու կրկին յաւելեր զսէր քո առիս . և հաճեցար տալ ինձ զժամանակ զղջման : Ո՞վ թէ որպիսի և որչափ մեծ է սէր քո առիս . և որքան մերձ է ողորմութի՛ քո անձին իմոյ , մինչ զի թէպէտ և ատեցի ես զքեզ այսչափ մեղօք , և հեռացայ 'ի քէն . սակայն դու ոչ իսպառ բարկացար ինձ և ոչ թուլացար 'ի սիրոյ իմմէ : Վասն որոյ յանձնեմ 'ի քեզ զՀոգի՝ և զսիրտ իմ . զի միշտ 'ի սէր քո պահեսցես զսոսա . և զկամս իմ 'ի ներքոյ ՇՀային կամաց քոց ուղղևորեսցես : Այլ և ընդ այնոսիկ միացուսցես զիս Հոգւով, որք ՀՇմարտութի՛ խնդրեն զքեզ : Եւ շնորՀեսցես ինձ զոգի Հնազանդութեան . զի ոչ միայն քեզ , այլ և ամ ումեք Հնազանդ

զանդ եղէց, որոց հրամանն ոչ
է չար. և մանաւանդ այնմ, որում
պարտական եմ ուխտիւ: Եւ պարգ-
ևեսցես ամենայն ստեղծուածոց
քոց զձիր շնորհաց: Մեղաւորաց
զղջումն. զղջացելոց փրկութիւն:
Յուսահատից յոյս. յուսացելոց
օգնութիւն: Կուրացելոց լոյս.
լուսաւորելոցն պայծառութիւն:
Տարաձայնից միութիւն. և մեաց-
ցելոց անքակտելի կապակցութիւն:
Կամապաշտից հնազանդութիւն.
և հնազանդելոցն յօժարութեամբ
յանձնառութիւն: Խռովելոց
խաղաղութիւն. և խաղաղելոց
սիրալից խօսակցութիւն: Նեղ-
ելոցն 'ի չար խորհրդոց՝ ազատու-
թիւն. և ազատիցն 'ի փորձու-
թեց պահպանութիւն: Թշնա-
մեաց իմոց զթողութիւն. զշնորհ.
և զեղբայրսիրութիւն. և սիրե-
լեացն իմոց զվարձս՝ և զերանու-
թիւն: Հպարտաց խոնարհութի.
և խոնարհաց ջերմեռանդութի:
Տրտնջողաց համբերութիւն. և
համ

համբերողաց յարատեւութիւն։ Նախանձոտաց բարեսիրութիւն. և բարեսիրացն ածպաշտութիւն։ Ծուլացելոցն արիութիւն. և ա-րիացելոցն խոհեմութիւն։ Ագա-հաց առատաձեռնութիւն. և ա-ռատաձեռնից դթութիւն։ Որո-վայնապաշտից պահեցողութի. և պահեցողացն յարաղուարձ ժուժ-կալութիւն։ Ջաղրամտից ողջա-մտութիւն. և ողջախոհից սրբա-սիրութի։ Անզգամացն ուղղու-թիւն. և ուղղասիրացն պարկեշ-տութիւն։ Եւ ամենայն հաւա-տարմից սէր, և միախոհութիւն։ Եւ ժողովելոցն յանուն քո զհաս-տատուն միութիւն, և զհնազան-դութիւն պարգևեսցես։ և ընդ-հովանեաւ թևոց քոց պահպա-նեսցես. և շնորհեսցես նոցզայն՝ զոր կամիս. և ինձ զայն, զոր հաճիս։ Եւ ը ամենեսեան, որք այսու մաղթանօք ընդ քեզ խօսին, համարեսցես և զիս. զի յօժար եմ՝ ի փառս քո ընդ ամ ստեղծո-

ածոց փառաւորել զքեզ ընդ հօր՝
և ընդ սքեայ հոգւոյդ՝ իյամ յաւիտ-
եանս։ Ամէն։